

Rozwój innowacyjnej metody edukacyjnej w zakresie turystyki DOSTĘPNEJ w Europie Środkowej 2022-2-HU01-KA220-HED-000099410

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

11. Analiza wzorców podróży OzN na podstawie doświadczeń z badań pierwotnych w państwach partnerskich

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Metody badań

Badania przeprowadzone w okresie od października 2023 r. do stycznia 2024 r. obejmowały osoby z różnymi niepełnosprawnościami w czterech państwach: Chorwacji, Węgrzech, Polsce i Rumunii, na próbie 1 175 osób. Celem badania było rozpoznanie uwarunkowań rozwoju turystyki dostępnej, analiza wzorców zachowań turystycznych OzN, identyfikacja ograniczeń w podróżach turystycznych oraz wskazanie kluczowych kierunków edukacji pracowników obsługi turystycznej w zakresie turystyki dostępnej. Badania opierały się na formularzu ankiety, opracowanym przez zespoły z czterech państw biorących udział w projekcie. Formularz został przetłumaczony na języki narodowe i wypełniany zarówno osobiście, jak i za pomocą formularza elektronicznego.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Metody badań

Dobór próby oparty był na dostępności. Po zebraniu odpowiedzi wyniki przygotowane w języku angielskim oraz w formie prostych zestawień statystycznych (liczba, procent), umożliwiających dalsze, pogłębione analizy statystyczne. Przed omówieniem wyników badań przedstawiono charakterystykę respondentów, obejmującą takie cechy jak:

- płeć
- wiek
- stan cywilny
- poziom najwyższego ukończonego wykształcenia
- warunki zatrudnienia
- rodzaj miejscowości
- miejsce zamieszkania respondenta
- kraj zamieszkania respondenta
- rodzaj niepełnosprawności.

Metody badań

Charakterystyka respondentów obejmowała również następujące zmienne według rodzaju niepełnosprawności:

- ograniczenia w codziennym funkcjonowaniu
- ograniczenie indywidualnej mobilności
- niepełnosprawność od urodzenia
- zdolność do wychodzenia z domu w celu załatwiania codziennych spraw.

Odpowiedzi na wszystkie pytania zawarte w kwestionariuszach wywiadu zostały podsumowane w liczbach i procentach, aby umożliwić dalsze analizy przy użyciu stworzonej bazy danych.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Charakterystyka respondentów

W grupie respondentów (n=1,175) niewielką większość stanowiły kobiety (54%), w porównaniu do mężczyzn (43%), natomiast część osób nie chciała udzielić odpowiedzi. Ograniczenia w codziennym funkcjonowaniu, takie jak: „jestem nieznacznie ograniczony/a w moich codziennych czynnościach” oraz „czasami potrzebuję pomocy w codziennych czynnościach”, wskazała niewielka grupa mężczyzn (7%) i kobiet (5%). Z kolei mniejsza grupa respondentów zadeklarowała, że „potrzebuje stałej opieki”. Największa część uczestników stwierdziła, że „może podróżować wszystkimi środkami transportu bez pomocy” (36%), a 31% zadeklarowało, że „potrzebuje pomocy przy poruszaniu się niektórymi środkami transportu publicznego”. Prawie połowa mężczyzn (49%) i kobiet (47%) wskazała, że ich niepełnosprawność występuje od urodzenia.

Charakterystyka respondentów

Badanie objęło dorosłych w wieku od 18 do ponad 66 lat. Najlichniesze grupy wiekowe stanowiły osoby w przedziale 36-50 lat (29%), 51-65 lat (19%) oraz 26-35 lat (19%). Najwyższy odsetek respondentów, którzy stwierdzili, że „potrzebują stałej opieki”, pochodził z najmłodszej grupy wiekowej 18-25 lat (14%). W tej grupie wiekowej największa część zadeklarowała, że „nie może poruszać się bez osoby asystującej” (24%).

Pytanie 2: Z którą z poniższych odpowiedzi zgadzasz się najbardziej?

Q2.1. Jestem nieznacznie ograniczony/a w moich codziennych czynnościach

Q2.2. Jestem bardzo ograniczony/a w moich codziennych czynnościach

Q2.3. Czasami potrzebuję pomocy w codziennych czynnościach

Q2.4. Na stałe potrzebuję pomocy w codziennych czynnościach

Q2.5. Potrzebuję stałej opieki

Q2.6. Nie chcę odpowiadać

Wiek	Q2.6.	Q2.1.	Q2.3.	Q2.4.	Q2.2.	Q2.5.	łącznie
18-25	4	57	30	24	8	20	143
	3%	40%	21%	17%	6%	14%	
26-35	9	98	48	32	15	19	221
	4%	44%	22%	14%	7%	9%	
36-50	20	146	75	42	37	15	335
	6%	44%	22%	13%	11%	4%	
51-65	7	123	36	23	31	8	228
	3%	54%	16%	10%	14%	4%	
Starszy niż 66	5	89	51	20	22	3	190
	3%	47%	27%	11%	12%	2%	
Nie chce odpowiedzieć	4	25	8	4	2	6	49
	8%	51%	16%	8%	4%	12%	
Wszystkie grupy	49	538	248	145	115	71	1,166

Charakterystyka respondentów

Większość respondentów w najmłodszych grupach wiekowych wskazała niepełnosprawność od urodzenia: w grupie 18-25 lat stanowiły 74%, a w grupie 26-35 lat – 69%. W kwestii stanu cywilnego najlichniesze odpowiedzi to: „single” (44%) oraz „małżonkowie” (29%). Ograniczenie, takie jak „nie mogę poruszać się bez osoby asystującej”, najczęściej wskazywano w grupie osób samotnych (23%) oraz rozwiedzionych (22%). Najwięcej OzN od urodzenia było wśród osób samotnych (44%) i małżonków (29%). Co do wykształcenia, najwięcej odpowiedzi to: „szkoła średnia” (32%) oraz „szkoła zawodowa” (20%). Odsetek osób z wykształceniem wyższym lub licencjackim maleje wraz z rosnącymi ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – od 59% w grupie osób „nieznacznie ograniczonych” do 2% w grupie „potrzebujących stałej opieki”. Jednak brak jest tej zależności w odniesieniu do ograniczeń mobilności.

Charakterystyka respondentów

Osoby z niepełnosprawnością od urodzenia znacznie częściej deklarowały wykształcenie na poziomie maksymalnie 8 klas szkoły podstawowej (83%) niż osoby, które nabyły niepełnosprawność później (17%).

Rzadziej również posiadały wykształcenie wyższe.

Najczęściej wskazywane statusy zatrudnienia to: emeryt (20%), pracownik umysłowy (18%) i rencista (18%).

Udział pracowników umysłowych malał wraz ze wzrostem ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu – najniższy odsetek tej grupy odnotowano wśród osób wymagających stałej pomocy przy poruszaniu się.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Charakterystyka respondentów

Nie odnotowano różnic w deklarowanym statusie „rencista” pomiędzy OzN od urodzenia a tymi, które nabyły ją później – w obu grupach wynosił on 50%. OzN od urodzenia częściej natomiast określały się jako „osoby zależne” (79%).

Na pytanie o typ zamieszkiwanego osiedla najczęściej wskazywano: wieś (22%), miasta średniej wielkości – 25 000–100 000 mieszkańców (21%), stolicę (14%) oraz regionalne centra międzynarodowe (11%) o populacji 500 000–1 miliona mieszkańców.

W odpowiedzi na pytanie o kraj zamieszkania, najczęściej wymieniano: Rumunię (29%), Węgry (27%), Polskę (25%) i Chorwację (17%).

Dane zostały przeanalizowane z uwzględnieniem rodzaju zadeklarowanej niepełnosprawności (pytanie Q1: „Z jaką niepełnosprawnością żyjesz? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź”), obejmującej niepełnosprawność:

Q1.1. Wzrokową

Q1.2. Słuchową

Q1.3. Locomocyjną

Q1.4. Mowy

Q1.5. Zaburzenia ze spektrum autyzmu (ASD)

Q1.6. Intelktualną

Q1.7. Psychospołeczną

Q1.8. Wieloraką (sprzężoną)

Q1.9. Ograniczenia związane z wiekiem

Q1.10. Tymczasową (np. po operacji, chorobie, wypadku)

Q1.11. Inną (z możliwością doprecyzowania).

Rodzaj niepełnosprawności Q1	Q2 nie chcę odpowiadać	Q2 jestem nieznacznie ograniczony/a w codziennych czynnościach	Q2 sporadycznie potrzebuję pomocy w codziennych czynnościach	Q2 stałe potrzebuję pomocy w codziennych czynnościach	Q2 jestem bardzo ograniczony/a w codziennych czynnościach	Q2 potrzebuję stałego nadzoru	Wiersze (razem)
Tymczasowa niepełnosprawność	9 17%	35 66%	6 11%	1 2%	2 4%	0 0%	53
Niepełnosprawność związana ze starszym wiekiem	0 0%	59 71%	18 22%	3 4%	2 2%	1 1%	83
Wzrok	11 10%	58 51%	35 31%	6 5%	4 4%	0 0%	114
Słuch	3 6%	35 67%	11 21%	0 0%	1 2%	2 4%	52
Ruch	7 2%	149 42%	64 18%	68 19%	65 18%	5 1%	358
Niepełnosprawność sprzężona	5 2%	116 37%	66 21%	47 15%	31 10%	45 15%	310
Intelektualna niepełnosprawność	1 2%	18 29%	19 30%	14 22%	4 6%	7 11%	63
Mowa	3 11%	20 71%	3 11%	0 0%	2 7%	0 0%	28
Inne	6 19%	19 59%	4 13%	0 0%	2 6%	1 3%	32
ASD	1 2%	25 42%	17 28%	6 10%	1 2%	10 17%	60
Niepełnosprawność psychospołeczna	2 17%	4 33%	5 42%	0 0%	1 8%	0 0%	12
Razem	48	538	248	145	115	71	1165

Charakterystyka respondentów

Q2: Z którym stwierdzeniem najbardziej się zgadzasz? Q2.1. jestem nieznacznie ograniczony w codziennych czynnościach, Q2.2. jestem bardzo ograniczony w codziennych czynnościach, Q2.3. sporadycznie potrzebuję pomocy w codziennych czynnościach, Q2.4. stałe potrzebuję pomocy w codziennych czynnościach, Q2.5. potrzebuję stałego nadzoru, Q2.6. nie chcę odpowiadać
 Źródło: wyniki ankiety, N = 1175, brak odpowiedzi: 10 respondentów.

Organizacja podróży dla OzN i osób starszych oraz główny cel ich podróży

Kwestie organizacyjne stanowią istotny element podróży, szczególnie w przypadku OzN i osób starszych, dla których planowanie wyjazdu może być bardziej wymagające. W celu lepszego zrozumienia ich potrzeb, ankieta uwzględniała pytania dotyczące przygotowania podróży, wsparcia organizacyjnego i finansowego, formy organizacji wyjazdu oraz głównego celu podróży.

Ważnym aspektem była również kwestia towarzystwa w podróży. Na pytanie „Z kim zazwyczaj podróżujesz?” (Q14) najczęściej wskazywano rodzinę (w tym małżonka i dzieci – 517 odpowiedzi) oraz przyjaciół i krewnych (489 odpowiedzi). Rzadziej wymieniano kolegów z pracy (122 odpowiedzi) oraz podróże samodzielne (212 odpowiedzi). Respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Zwyczaje podróżnicze OzN – towarzysze podróży

Na pytanie „Z kim zazwyczaj podróżujesz?” respondenci najczęściej wskazywali rodzinę (w tym małżonka i dzieci – 517 odpowiedzi) oraz przyjaciół i krewnych (489 odpowiedzi). Rzadziej podróżowali z kolegami z pracy (122 odpowiedzi) lub samotnie (212 odpowiedzi). Można było zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

	Podróżuję samo- dzielnie	Z rodziną (małżonkiem i dziećmi)	Z kolegami z pracy	Z rodzicami	W zorganizo- wanej grupie	Z asystent em	Z przyjaciółmi i krewnymi	Inni	łącznie
Wszystkie grupy	212	517	122	333	333	183	489	32	2,221

Nawyki podróżnicze OzN – organizatorzy podróży

Na pytanie „Kto zazwyczaj organizuje wycieczki?” respondenci najczęściej wskazywali: członek rodziny (424 odpowiedzi), samodzielne planowanie z wykorzystaniem np. platform rezerwacyjnych (372 odpowiedzi) oraz organizacje pozarządowe wspierające OzN (357 odpowiedzi). Możliwy był wybór więcej niż jednej odpowiedzi.

	Organizuję samodzielnie, korzystając z Booking.com lub podobnych stron	Biuro podróży	Organizacja pozarządowa wspierająca OzN	Małżonek / Małżonka	Inny członek rodziny	Osoba wspierająca	Atrakcje organizujące wycieczki, np. muzea, zamki itp.	Inne	Łącznie
Wszystkie grupy	372	130	357	143	424	108	76	57	1,667

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Zwyczaje podróżnicze OzN – pomoc w podróży

Wsparcie w organizacji podróży jest istotnym aspektem. Na pytanie „Do kogo możesz się zwrócić o pomoc przy organizowaniu i realizacji podróży?” respondenci najczęściej wskazywali rodzinę (655 odpowiedzi), organizacje pozarządowe wspierające OzN (351 odpowiedzi) oraz samodzielne planowanie (342 odpowiedzi). Możliwy był wybór kilku odpowiedzi.

	Mogę to zrobić samodzielnie, bez pomocy	Rodzina	Organizacja pozarządowa wspierająca OzN	Publiczna organizacja państwowa	Biuro podróży	Organizacja wspierająca mobilność OzN podczas podróży	Biuro informacji turystycznej	Inne	Suma
Wszystkie grupy	342	655	351	25	248	5	188	98	1,912

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Zwyczaje podróżnicze OzN – finanse

Finansowanie podróży to kolejny istotny aspekt organizacyjny. Na pytanie „Do kogo możesz się zwrócić o pomoc, jeśli potrzebujesz wsparcia w organizowaniu i realizacji swojej podróży?” większość respondentów wskazała własny budżet (613 odpowiedzi) oraz wsparcie rodziny (379 odpowiedzi). Część korzystała również z innych źródeł finansowania wymienionych w ankiecie (261 odpowiedzi). Możliwy był wybór kilku opcji.

	Własny dochód	Rodzina	Wsparcie (np. od organizacji pozarządowych)	Wsparcie państwowe	Korzystam z kilku z wymienionych powyżej źródeł	TDM (Nie mam środków na podróż)	łącznie
Wszystkie grupy	613	379	80	61	261	83	1,477

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Zwyczaje podróżnicze OzN – typ grupy, z którą respondenci preferują podróżować

Badanie objęło również preferowaną formę podróżowania, czyli typ grupy, z którą respondenci chcieliby wyjeżdżać. Na pytanie oceniane w skali od 1 do 7 (1 – wcale się nie zgadzam, 7 – w pełni się zgadzam), respondenci odnieśli się do następujących stwierdzeń – wolę podróżować:

- w ramach programów dla osób z niepełnosprawnościami.
- w programach integracyjnych (dla osób z niepełnosprawnościami i bez).
- z programami niesprofilowanymi pod kątem niepełnosprawności.
- bez żadnej pomocy.

Celem pytania było określenie preferowanego modelu organizacji wyjazdu z perspektywy uczestnika.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Zwyczaje podróżnicze OzN– typ programu, z którym respondenci preferują podróżować Respondenci w zbliżonym stopniu preferowali podróże integracyjne (207 odpowiedzi, 19%) oraz indywidualne, bez żadnej pomocy (203 odpowiedzi, 18,9%). Mniej osób wskazało programy niesprofilowane pod kątem niepełnosprawności (117 odpowiedzi, 16%) oraz dedykowane programy dla OzN (165 odpowiedzi, 15%). Analiza odpowiedzi w przedziale 5–7 (czyli wysoki poziom zgody) wskazuje równomierne rozłożenie preferencji, obejmujące:

- Programy dla osób z niepełnosprawnościami – 350 odpowiedzi (32%)
- Programy integracyjne – 381 odpowiedzi (35%)
- Programy niesprofilowane – 373 odpowiedzi (34%)
- Podróże bez pomocy – 373 odpowiedzi (34,7%)

Z kolei najwięcej odpowiedzi "1 – wcale się nie zgadzam" dotyczyło samodzielnych podróży bez żadnej pomocy (388 odpowiedzi, 36%), co może sugerować, że część respondentów czuje się wciąż zależna od wsparcia.

Zwyczaje podróżnicze OzN– korelacja preferowanego rodzaju programu i indywidualnych rodzajów niepełnosprawności

Respondenci z niepełnosprawnością intelektualną (39%) i wieloraką (21%) najczęściej wyrażali pełną gotowość do uczestnictwa w programach dedykowanych OzN (ocena 7 – „całkowicie się zgadzam”). Najmniejszą chęć udziału w tego typu programach deklarowały OzN czasową (42%) oraz z ograniczeniami związanymi z wiekiem (38%), które najczęściej wybierały odpowiedź 1 („wcale się nie zgadzam”). Programy integracyjne, łączące OzN i bez, były najlepiej oceniane (7 – „całkowicie się zgadzam”) przez OzN intelektualną (27%) oraz wieloraką (24%). Najmniejszy poziom akceptacji (1 – „wcale się nie zgadzam”) zanotowano wśród respondentów z niepełnosprawnością czasową (25%), lokomocyjną (24%), z przeszkodami związanymi z wiekiem (23%) oraz wskazujących inne typy niepełnosprawności (27%).

Zwyczaje podróżnicze OzN– korelacja preferowanego rodzaju programu i indywidualnych rodzajów niepełnosprawności

Programy, które nie są specjalnie zaprojektowane dla OzN, były preferowane (wynik 7 – „całkowicie się zgadzam”) przez respondentów z autyzmem (22%), innymi rodzajami niepełnosprawności (21%) oraz z niepełnosprawnością lokomocyjną (20%). Z kolei najmniej odpowiadały one OzN intelektualną (29%), wieloraką (25%) oraz wskazującym inne rodzaje niepełnosprawności (25%).

Respondenci z innymi rodzajami niepełnosprawności (40%) oraz z problemami ze słuchem (29%) wyrażali największą chęć do podróży bez żadnej pomocy (wynik 7 – „całkowicie się zgadzam”). Natomiast ta forma podróży była najmniej preferowana przez OzN intelektualną (70%) oraz wieloraką (47%), które najczęściej wskazywały odpowiedź 1 („wcale się nie zgadzam”).

Zwyczaje podróżnicze OzN – główny cel podróży

Respondenci oceniali częstotliwość podróży w celu realizacji 12 różnych celów, na skali 4-punktowej (1 – nigdy, 2 – rzadko, 3 – często, 4 – bardzo często). Najczęściej wskazywanymi celami podróży były odwiedziny u rodziny i przyjaciół (393 odpowiedzi, 35,92%), wyjazdy w przyrodę (298 odpowiedzi, 27,23%) oraz podróże związane z kulturą (271 odpowiedzi, 24,9%). Najrzadziej (wariant 1) wskazywano podróże służbowe (750 odpowiedzi, 71,22%).

Częstotliwość podróży OzN w zależności od rodzaju niepełnosprawności

Na pytanie „Czy podróżujesz w celach rekreacyjnych?” odpowiedziało 1,166 z 1,175 respondentów. 15% z nich nie podróżuje w celach rekreacyjnych, 49% podróżuje z pomocą, a 36% samodzielnie. Najwięcej odpowiedzi „Nie” udzielili uczestnicy z niepełnosprawnością wieloraką (22%), przeszkodami związanymi z wiekiem (18%) oraz niepełnosprawnością psychospołeczną (17%). Najmniej odpowiedzi „Nie” padło od OzN mowy (3%), słuchu (6%) i wzroku (8%).

Osoby najczęściej podróżujące z pomocą to te z niepełnosprawnością intelektualną (73%), wzrokiem (59%), lokomocyjną i spektrum autyzmu (58%). Natomiast najrzadziej podróżują w ten sposób osoby z przeszkodami związanymi z wiekiem (12%), niepełnosprawnością mowy (21%) oraz słuchu (24%).

Z kolei osoby, które najczęściej podróżują samodzielnie, to OzN mowy (76%), przeszkodami związanymi z wiekiem (70%) oraz ze słuchem (70%). Najrzadziej podróżują samodzielnie OzN intelektualną (18%), lokomocyjną (28%) i wieloraką (28%).

Trudności OzN w wykonywaniu określonych czynności podczas podróży – korzystanie z transportu

Na pytanie odpowiedziało 1,103 z 1,175 respondentów. 21% z nich nie napotkało trudności związanych z korzystaniem z transportu, podczas gdy 17% respondentów bardzo często napotykało trudności w tym zakresie.

Osoby, które napotykają najmniej trudności, to te z innymi rodzajami niepełnosprawności, przeszkodami związanymi z wiekiem oraz z niepełnosprawnościami czasowymi. Największe trudności w korzystaniu z transportu mają OzN lokomocyjną, wieloraką oraz ze spektrum autyzmu (ASD).

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Trudności OzN w wykonywaniu określonych czynności podczas podróży – korzystanie z zakwaterowania

Na pytanie odpowiedziało 1,093 z 1,175 respondentów. 26% nie napotkało trudności związanych z zakwaterowaniem, podczas gdy 13% bardzo często miało takie problemy. Najmniej trudności mają osoby z innymi rodzajami niepełnosprawności, przeszkodami związanymi z wiekiem oraz z niepełnosprawnościami czasowymi. Największe trudności napotykają OzN lokomocyjną, wieloraką, intelektualną oraz z autyzmem (ASD).

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Trudności OzN w wykonywaniu określonych czynności podczas podróży – korzystanie z obiektów gastronomicznych

Na pytanie odpowiedziało 1,085 z 1,175 respondentów. 28% nie napotkało trudności w korzystaniu z obiektów gastronomicznych, a 9% miało z nimi częste problemy. Najmniej trudności mają osoby z przeszkodami związanymi z wiekiem, niepełnosprawnością czasową oraz intelektualną, natomiast największe trudności występują u osób z niepełnosprawnością wieloraką, autyzmem (ASD) oraz intelektualną.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Trudności OzN w wykonywaniu określonych czynności podczas podróży – aktywności sportowe

Na pytanie odpowiedziało 1,063 z 1,175 respondentów. 21% nie napotkało trudności związanych z aktywnościami sportowymi, a 18% miało z nimi częste problemy. Najmniej trudności mają OzN psychospołeczną, autyzmem (ASD) oraz przeszkodami związanymi z wiekiem. Największe trudności napotykają OzN lokomocyjną, wieloraką oraz intelektualną.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Trudności OzN w wykonywaniu określonych czynności podczas podróży – zwiedzanie atrakcji

Na pytanie odpowiedziało 1,085 z 1,175 respondentów. 20% nie napotkało trudności ze zwiedzaniem atrakcji, a 12% miało z nimi częste problemy.

Najmniej trudności napotykają osoby z inną niepełnosprawnością, przeszkodami związanymi z wiekiem oraz z niepełnosprawnością czasową. Największe trudności występują u OzN lokomocyjną, wieloraką, intelektualną oraz związaną ze wzrokiem.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Trudności OzN w wykonywaniu określonych czynności podczas podróży – brak rzetelnych informacji o rzeczywistej dostępności

Na pytanie odpowiedziało 1,099 z 1,175 respondentów. 20% nie napotkało trudności związanych z brakiem rzetelnych informacji o dostępności, podczas gdy 19% miało z nimi częste problemy.

Najmniej trudności mają OzN psychospołeczną, inną, czasową oraz z przeszkodami związanymi z wiekiem. Największe trudności napotykają OzN lokomocyjną, wieloraką oraz związaną ze wzrokiem.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Zwyczaje podróżnicze OzN – korzystanie z pomocy podczas podróży

Na pytanie odpowiedziało 1,141 z 1,175 respondentów. 45% nie potrzebuje pomocy podczas podróży, a 55% korzysta z niej w trakcie podróży.

Najmniej pomocy potrzebują OzN mowy, intelektualną oraz psychospołeczną.

Najczęściej z pomocy korzystają OzN lokomocyjną, wzroku oraz wieloraką.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Zwyczaje podróżnicze OzN – częstotliwość podróży w kraju

Na pytanie odpowiedziało 1,143 z 1,175 respondentów. 9% nie podróżowało w 2022 roku, 10% podróżowało raz, 12% dwa razy, 11% trzy razy, a 58% podróżowało więcej niż trzy razy.

Pod względem rodzajów niepełnosprawności, najrzadziej podróżowały osoby z przeszkodami związanymi z wiekiem (21%), spektrum autyzmu (ASD) (14%) oraz niepełnosprawnością wieloraką (10%). Najczęściej podróżowały osoby z inną niepełnosprawnością (71%), związaną ze wzrokiem (68%) oraz z niepełnosprawnością czasową (64%).

Zwyczaje podróżnicze OzN – częstotliwość podróży w kraju rodzinnym

Rodzaj niepełnosprawności	Ani razu	Raz	Dwa razy	Trzy razy	Więcej niż trzy razy
Niepełnosprawność czasowa	6%	9%	9%	11%	64%
Przeszkoda związana z moim wiekiem	21%	12%	15%	7%	45%
Wzrok	7%	7%	12%	6%	68%
Słuch	2%	10%	16%	12%	61%
Niepełnosprawność lokomocyjna (ruchowa)	9%	10%	13%	12%	56%
Niepełnosprawność wieloraka	10%	10%	10%	10%	60%
Niepełnosprawność intelektualna	7%	19%	15%	8%	51%
Mowa	3%	7%	10%	24%	55%
Inne	3%	6%	10%	10%	71%
Zaburzenia ze spektrum autyzmu	14%	19%	8%	14%	46%
Niepełnosprawność psychospołeczna	0%	17%	8%	17%	58%

Zwyczaje podróżnicze OzN – częstotliwość podróży zagranicznych

Na pytanie odpowiedziało 1,143 z 1,175 respondentów. 58% nie podróżowało za granicę w 2022 roku, 14% podróżowało raz, 13% dwa razy, 6% trzy razy, a 9% podróżowało więcej niż trzy razy.

Pod względem rodzajów niepełnosprawności, najrzadziej podróżowały za granicę OzN psychospołeczną (83%), intelektualną (77%) oraz wieloraką (63%). Najczęściej podróżowały OzN czasową (30%), mowy (21%) oraz słuchu (12%).

Zwyczaje podróżnicze OzN – częstotliwość podróży za granicę

Rodzaj niepełnosprawności	Ani razu	Raz	Dwa razy	Trzy razy	Więcej niż trzy razy
Niepełnosprawność czasowa	38%	8%	23%	2%	30%
Przeszkoda związana z moim wiekiem	56%	16%	20%	0%	9%
Wzrok	56%	15%	9%	10%	9%
Słuch	51%	20%	14%	4%	12%
Niepełnosprawność lokomocyjna (ruchowa)	57%	16%	13%	5%	8%
Niepełnosprawność wieloraka	63%	10%	12%	9%	6%
Niepełnosprawność intelektualna	77%	12%	2%	3%	7%
Mowa	34%	14%	24%	7%	21%
Inne	48%	29%	13%	6%	3%
Zaburzenia ze spektrum autyzmu	59%	24%	10%	5%	2%
Niepełnosprawność psychospołeczna	83%	8%	8%	0%	0%
Wszystkie grupy	663	166	147	69	98

Częstotliwość podróży turystycznych OzN

Na pytanie odpowiedziało 1,139 z 1,175 respondentów. 6% nie podróżowało w swoim kraju w latach 2018-2021, 5% podróżowało raz, 6% dwa razy, 7% trzy razy, a 76% podróżowało więcej niż trzy razy. Pod względem rodzajów niepełnosprawności, największa grupa osób, które nie podróżowały w tym okresie, to osoby z niepełnosprawnością psychospołeczną, spektrum autyzmu (ASD) oraz z przeszkodami związanymi z wiekiem. Najczęściej podróżowały osoby z innymi rodzajami niepełnosprawności, związanymi ze wzrokiem oraz z niepełnosprawnością czasową.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Częstotliwość podróży turystycznych OzN

Na pytanie o podróże zagraniczne w latach 2018-2021 odpowiedziało 1,143 z 1,175 respondentów. 37% nie podróżowało za granicę, 14% podróżowało raz, 15% dwa razy, 10% trzy razy, a 24% więcej niż trzy razy. Pod względem rodzajów niepełnosprawności, najwięcej osób, które nie podróżowały za granicę, to OzN intelektualną, przeszkodami związanymi z wiekiem, niepełnosprawnością wieloraką oraz psychospołeczną. Najczęściej za granicę podróżowały OzN tymczasowymi, słuchowymi, ruchowymi oraz innymi.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Wpływ poprawy dostępności na turystykę dostosowaną do potrzeb OzN

Respondenci z niepełnosprawnościami zostali poproszeni o ocenę stopnia zgody z różnymi stwierdzeniami dotyczącymi dostępności turystyki, używając skali ocen od 1 (wcale się nie zgadzam) do 7 (całkowicie się zgadzam). Opinie na temat poprawy dostępności turystyki w ich krajach są mocno podzielone. Aż 52% respondentów oceniło poprawę na poziomie 1-3, wskazując brak postępu, natomiast 12% zdecydowanie dostrzega poprawę, udzielając oceny 7.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Wpływ usprawnień dostępności na turystykę dostępną

Aby turystyka stała się bardziej dostępna, niezbędne jest wdrożenie zasad uniwersalnego projektowania oraz zmiana podejścia społeczeństwa do potrzeb OzN. Badania wskazują, że choć poprawa infrastruktury jest istotna, wiele barier ma charakter niefizyczny – zależy od podejścia, empatii i zdolności komunikacji. Respondenci zwracają uwagę, że wiele trudności podczas podróży mogłoby zostać unikniętych, gdyby otrzymali pomoc od personelu lub współpasażerów w środkach transportu.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Gotowość dostawców usług turystycznych do przyjęcia gości z niepełnosprawnościami

Proszę ocenić, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższym stwierdzeniem, zaznaczając 1, jeśli wcale się nie zgadzasz, a 7, jeśli całkowicie się zgadzasz: Dostawcy usług turystycznych stają się coraz bardziej przygotowani i otwarci na przyjmowanie gości z niepełnosprawnościami.

Rodzaj niepełnosprawności	1	2	3	4	5	6	7
Niepełnosprawność czasowa	13%	21%	19%	15%	15%	6%	13%
Przeszkoda związana z moim wiekiem	6%	8%	25%	16%	16%	10%	19%
Wzrok	12%	18%	18%	17%	15%	11%	8%
Słuch	9%	11%	20%	7%	27%	7%	20%
Niepełnosprawność lokomocyjna (ruchowa)	12%	17%	23%	18%	14%	9%	6%
Niepełnosprawność wieloraka	11%	16%	27%	17%	13%	7%	10%
Niepełnosprawność intelektualna	5%	11%	24%	29%	15%	9%	7%
Mowa	4%	36%	46%	4%	11%	0%	0%
Inne	10%	17%	17%	21%	14%	10%	10%
Zaburzenia ze spektrum autyzmu	4%	17%	25%	25%	13%	8%	8%
Niepełnosprawność psychospołeczna	0%	30%	20%	20%	10%	10%	10%
Wszystkie grupy	10%	17%	24%	18%	14%	8%	9%

Spółeczeństwo w danym kraju staje się coraz bardziej tolerancyjne i otwarte na problemy OzN

Zaznacz 1, jeśli wcale się nie zgadzasz,
a 7, jeśli całkowicie się zgadzasz:
Spółeczeństwo w moim kraju staje się
coraz bardziej tolerancyjne i otwarte
na problemy OzN.

Rodzaje niepełnosprawności	1	2	3	4	5	6	7
Niepełnosprawność czasowa	16%	14%	31%	10%	14%	6%	10%
Przeszkoda związana z moim wiekiem	8%	11%	25%	11%	11%	14%	18%
Wzrok	8%	13%	25%	9%	15%	14%	15%
Słuch	6%	10%	18%	18%	14%	20%	12%
Niepełnosprawność lokomocyjna (ruchowa)	11%	20%	17%	17%	17%	11%	8%
Niepełnosprawność wieloraka	10%	16%	21%	15%	17%	10%	11%
Niepełnosprawność intelektualna	9%	19%	20%	20%	11%	15%	6%
Mowa	3%	28%	28%	14%	10%	14%	3%
Inne	7%	7%	14%	31%	21%	14%	7%
Zaburzenia ze spektrum autyzmu	13%	22%	18%	18%	18%	7%	4%
Niepełnosprawność psychospołeczna	9%	9%	27%	27%	18%	0%	9%
Wszystkie grupy	10%	17%	21%	16%	16%	11%	10%

Otwartość społeczeństwa na problemy OzN

Proszę ocenić, w jakim stopniu
zgadzasz się z poniższym
stwierdzeniem, zaznaczając 1, jeśli
wcale się nie zgadzasz, a 7, jeśli
całkowicie się zgadzasz:
Społeczeństwo w moim kraju staje się
coraz bardziej tolerancyjne i otwarte
na problemy OzN.

Q1. Rodzaj niepełnosprawności	1	2	3	4	5	6	7
Niepełnosprawność czasowa	16%	14%	31%	10%	14%	6%	10%
Przeszkoda związana z moim wiekiem	8%	11%	25%	11%	11%	14%	18%
Wzrok	8%	13%	25%	9%	15%	14%	15%
Słuch	6%	10%	18%	18%	14%	20%	12%
Niepełnosprawność lokomocyjna (ruchowa)	11%	20%	17%	17%	17%	11%	8%
Niepełnosprawność wieloraka	10%	16%	21%	15%	17%	10%	11%
Niepełnosprawność intelektualna	9%	19%	20%	20%	11%	15%	6%
Mowa	3%	28%	28%	14%	10%	14%	3%
Inne	7%	7%	14%	31%	21%	14%	7%
Zaburzenia ze spektrum autyzmu	13%	22%	18%	18%	18%	7%	4%
Niepełnosprawność psychospołeczna	9%	9%	27%	27%	18%	0%	9%
Wszystkie grupy	10%	17%	21%	16%	16%	11%	10%

Problemy związane z informacją i postawą

Respondenci wskazują na ciągły problem z fałszywymi informacjami na temat dostępności oferowanej przez dostawców zakwaterowania i innych obiektów. Ponad połowa (54%) uważa, że jest to nadal powszechne zjawisko, podczas gdy tylko 27% dostrzega poprawę (oceny 5-7). Większość respondentów (55%) wskazało, że niektórym osobom przeszkadza obecność OzN w miejscach wakacyjnych, natomiast 29% ma inne zdanie (oceny 5-7).

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Dostęp do transportu publicznego i szlaków turystycznych

75% respondentów (oceny 5-7) uważa, że większa dostępność pociągów i autobusów dla osób na wózkach ortopedycznych zachęciłaby więcej OzN do podróży tymi środkami transportu, a 41% z nich wyraża się o tym stanowisku bardzo mocno (ocena 7). Tylko 19% (oceny 1-3) nie widzi tego jako istotny problem.

77% respondentów (oceny 5-7), w tym 39% oceniających na 7, uważa, że szlaki turystyczne w parkach leśnych, zwłaszcza w pobliżu miast, zwiększyłyby udział OzN w wycieczkach, podczas gdy 16% nie zgadza się z tym stwierdzeniem (oceny 1-3).

73% respondentów (oceny 5-7) uważa, że dostępność wiarygodnej internetowej bazy turystycznych szlaków dla osób na wózkach ortopedycznych zachęciłaby ich do wędrowek po przyrodzie, a 19% (oceny 1-3) nie podziela tej opinii.

Zależność między poziomem dostępności transportu wózków ortopedycznych w pociągach i wagonach a częstotliwością podróży OzN

Proszę ocenić, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższym stwierdzeniem, używając skali od 1 do 7, gdzie 1 oznacza "wcale się nie zgadzam", a 7 "całkowicie się zgadzam":
Gdyby pociągi i wagony były bardziej dostępne dla osób na wózkach inwalidzkich w moim kraju, więcej osób z niepełnosprawnościami podróżowałoby.

Rodzaj niepełnosprawności	1	2	3	4	5	6	7
Niepełnosprawność czasowa	4%	10%	8%	4%	8%	33%	33%
Przeszkoda związana z moim wiekiem	6%	0%	7%	7%	12%	26%	42%
Wzrok	9%	5%	9%	7%	11%	30%	28%
Słuch	0%	5%	2%	16%	7%	25%	45%
Niepełnosprawność lokomocyjna (ruchowa)	6%	5%	6%	6%	8%	17%	51%
Niepełnosprawność wieloraka	9%	4%	6%	6%	9%	27%	39%
Niepełnosprawność intelektualna	6%	4%	11%	13%	9%	17%	40%
Mowa	4%	18%	7%	11%	4%	46%	11%
Inne	7%	0%	4%	7%	11%	25%	46%
Zaburzenia ze spektrum autyzmu	4%	7%	4%	7%	5%	36%	38%
Niepełnosprawność psychospołeczna	0%	0%	0%	0%	30%	40%	30%
Wszystkie grupy	6%	5%	7%	7%	9%	25%	41%

Turystyka a jakość życia

Turystyka odgrywa ważną rolę w życiu OzN– 61% respondentów oceniło jej znaczenie na poziomie 5-7. Dla 23% turystyka jest mniej istotna (oceny 1-3). Ponadto, 64% respondentów uważa, że turystyka ma duży wpływ na ich samopoczucie, podczas gdy 24% ma odmienne zdanie. Ponad $\frac{3}{4}$ badanych (77%) stwierdziło, że doświadczenia turystyczne wpływają na ich szczęście, a 52% udzieliło najwyższej oceny (7). Jedynie 14% respondentów nie zgadza się z tym stwierdzeniem.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Wpływ doświadczeń turystycznych na poziom szczęścia

Proszę określić, w jakim stopniu zgadzasz się ze stwierdzeniem: „Moje doświadczenia turystyczne sprawiają, że jestem szczęśliwszy/a.” Zaznacz 1, jeśli się nie zgadzasz, lub 7, jeśli całkowicie się zgadzasz.

Rodzaj niepełnosprawność	1	2	3	4	5	6	7
Niepełnosprawność czasowa	6%	4%	8%	6%	6%	34%	36%
Przeszkoda związana z moim wiekiem	5%	3%	4%	15%	9%	9%	54%
Wzrok	4%	3%	4%	5%	14%	13%	56%
Słuch	2%	2%	6%	6%	16%	18%	50%
Niepełnosprawność lokomocyjna (ruchowa)	4%	6%	8%	8%	9%	14%	52%
Niepełnosprawność wieloraka	5%	4%	7%	5%	11%	15%	53%
Niepełnosprawność intelektualna	4%	4%	8%	8%	8%	12%	58%
Mowa	0%	0%	8%	8%	12%	31%	42%
Inne	0%	7%	3%	10%	13%	13%	53%
Zaburzenia ze spektrum autyzmu	0%	6%	2%	20%	9%	11%	52%
Niepełnosprawność psychospołeczna	9%	0%	0%	9%	9%	9%	64%
Wszystkie grupy	4%	4%	6%	8%	10%	15%	52%

Erasmus+

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Zainteresowanie potencjałem turystyki wirtualnej/cyfrowej

Proszę określić, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami! Zaznacz 1, jeśli wcale się nie zgadzasz, i 7, jeśli całkowicie zgadzasz się ze stwierdzeniem! „Mam rosnące zainteresowanie potencjałem turystyki wirtualnej/cyfrowej.”

Zgrupowana niepełnosprawność	1	2	3	4	5	6	7
Niepełnosprawność czasowa	38%	8%	12%	22%	12%	2%	6%
Przeszkoda związana z moim wiekiem	49%	10%	4%	12%	10%	4%	10%
Wzrok	52%	12%	9%	10%	7%	5%	5%
Słuch	27%	15%	15%	8%	13%	4%	19%
Niepełnosprawność lokomocyjna (ruchowa)	37%	15%	11%	11%	11%	8%	6%
Niepełnosprawność wieloraka	36%	18%	10%	11%	9%	6%	10%
Niepełnosprawność intelektualna	46%	15%	10%	13%	2%	8%	6%
Mowa	42%	15%	8%	8%	19%	4%	4%
Inne	39%	7%	14%	14%	7%	4%	14%
Zaburzenia ze spektrum autyzmu	34%	15%	11%	19%	9%	6%	6%
Niepełnosprawność psychospołeczna	55%	0%	0%	9%	18%	0%	18%
Wszystkie grupy	39%	15%	10%	12%	10%	6%	8%

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAN

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Korzystanie z internetowych usług turystycznych przez OzN

75% respondentów (oceny od 1 do 3) nie korzystało z internetowych usług turystycznych, takich jak wirtualne zwiedzanie muzeów czy wycieczki online. Zaledwie 17% ma doświadczenie w tej dziedzinie (oceny od 5 do 7). Tylko 8% respondentów (oceny od 5 do 7) posiada lub planuje zakup urządzenia, które poprawiłoby jakość wirtualnych doświadczeń, jak np. okulary VR, podczas gdy 88% się do tego nie przekonuje. Podobnie, w przypadku nowoczesnych narzędzi technologicznych, takich jak aplikacje, AR czy urządzenia VR używane podczas zwiedzania, 77% respondentów nie wykazuje zainteresowania (oceny od 1 do 3), a jedynie 18% korzysta z tych technologii (oceny od 5 do 7).

Dyskryminacja doświadczana przez OzN podczas podróży

Dyskryminacja jest subiektywnie postrzeganą kwestią, a każdy respondent ma własną interpretację tego zjawiska. Niemal jedna trzecia osób (29%, czyli 340 osób) nie odpowiedziała na to pytanie, a tyle samo stwierdziło, że nie doświadczyło dyskryminacji. Największa grupa (42%) przyznała, że spotkała się z dyskryminacją podczas podróży. Osoby te mogły szczegółowo opisać, na czym polegała ich dyskryminacja, a dane te pochodzą od 489 respondentów, które można analizować z różnych perspektyw. Jednym z możliwych podejść jest rozróżnienie, czy dyskryminacja miała charakter techniczny (np. brak odpowiedniej infrastruktury), czy ludzki (np. nieprofesjonalne podejście personelu lub niewłaściwe zachowanie innych podróżnych).

Dyskryminacja doświadczana przez OzN podczas podróży

Dominującą formą dyskryminacji było nieprzyjemne i obraźliwe traktowanie przez innych ludzi, które stanowiło 58% odpowiedzi. W porównaniu do barier architektonicznych i infrastrukturalnych, które wymieniło tylko 15% respondentów, problem dyskryminacji społecznej jest znacznie bardziej powszechny. Co dziesiąty respondent wskazał na odmowę obsługi lub brak świadczenia usług. Wyniki te wskazują, że główną przeszkodą dla OzN podczas podróży nie są bariery architektoniczne, lecz brak empatii i uprzedzenia ze strony innych osób.

Państwa i destynacje wymienione jako dobre przykłady praktyk w zakresie turystyki dostępnej

Respondenci zostali zapytani o dwa otwarte pytania: (1) które kraje powinny być wzorem dla ich ojczyzny w zakresie turystyki dostępnej oraz (2) w jakich państwach lub miejscach turystycznych zauważyli dobre przykłady wspierania udziału OzN w turystyce. Odpowiedzi na oba pytania były trudne do udzielenia – 45% i 40% respondentów nie podało żadnych przykładów. Wśród wymienionych państw najczęściej wskazywano: Holandię (14%), Niemcy (7%) i Austrię (5%). Przykłady wspierania uczestnictwa w turystyce OzN pojawiły się głównie w Austrii (20%), Polsce i Węgrzech (po 4%).

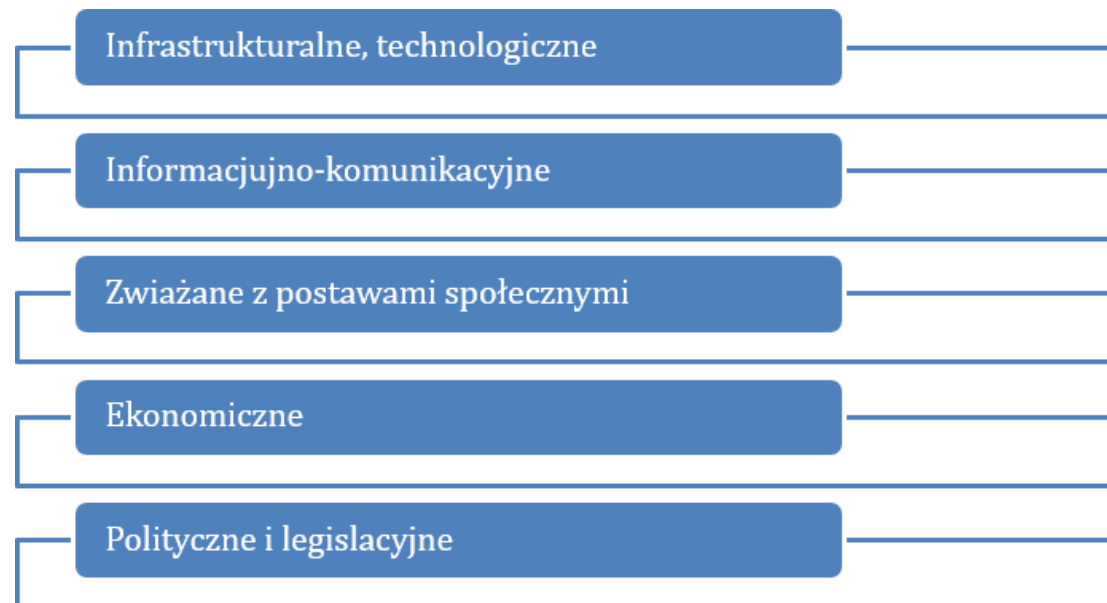
Wolontariat i szkolenie w zakresie turystyki OzN

Większość respondentów (52%) zadeklarowała gotowość do pracy jako wolontariusze w działaniach związanych z turystyką dla OzN. Trzecią część respondentów (33%) nie była pewna, czy poradziłaby sobie z takimi zadaniami. Wszyscy respondenci (97%) popierają uwzględnienie kwestii turystyki dostępnej dla OzN w programach nauczania kierunków turystycznych na uczelniach wyższych. Taki sam odsetek uważa, że udostępnienie materiałów edukacyjnych na ten temat online byłoby pomocne w zwiększaniu wiedzy na ten temat.

Główne wyzwania dotyczące turystyki dostępnej

Badania pozwoliły na zdiagnozowanie głównych wyzwań związanych z rozwojem turystyki dostępnej, a także sformułowanie rekomendacji dotyczących jej rozwoju.

Wzorce podróży OzN– podsumowanie

Bariery infrastrukturalne i architektoniczne obejmują brak podstawowych udogodnień dostępności w miejscach turystycznych, takich jak rampy, windy, toalety przystosowane dla OzN oraz szerokie drzwi. Problemy występują również w transporcie – wiele środków transportu publicznego, taksówek i pojazdów do wynajęcia nie jest dostosowanych do potrzeb OzN. Dodatkowo, istnieją bariery technologiczne, takie jak brak technologii wspomagających (np. pętli indukcyjnych, czytników ekranów, aplikacji mobilnych), a także cyfrowy podział – dostęp i umiejętność korzystania z tych narzędzi mogą się znacznie różnić, a niektórzy OzN mogą nie mieć odpowiednich zasobów ani wiedzy, aby z nich efektywnie korzystać.

Wzorce podróży OzN– podsumowanie

Trudności w zakresie informacji i komunikacji obejmują brak wystarczających informacji o dostępności miejsc docelowych, zakwaterowania i atrakcji, co utrudnia planowanie podróży OzN. Kolejnym problemem są niedostępne strony internetowe i systemy rezerwacyjne, które nie są zaprojektowane z myślą o dostępności, co sprawia trudności OzN wzrokowymi lub poznawczymi. Dodatkowo, forma przekazywania informacji często nie jest dostosowana do potrzeb OzN sensorycznymi, np. niewidomych czy niesłyszących.

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Wzorce podróży OzN– podsumowanie

Bariery związane z postawami i ekonomią:

Brak świadomości i szkoleń wśród personelu turystycznego oraz dostawców usług skutkuje często nieodpowiednią obsługą i niezamierzoną dyskryminacją OzN. Negatywne postawy, stereotypy i uprzedzenia dodatkowo tworzą nieprzyjazne środowisko, które może zniechęcać do podróży i pogłębiać poczucie wykluczenia.

Istotną przeszkodą są również bariery ekonomiczne – wyższe koszty związane z koniecznością korzystania ze specjalistycznych usług, sprzętu czy zakwaterowania, które często nie są objęte standardowym ubezpieczeniem podróży. Problemатyczny jest także niedobór środków i inwestycji w rozwój dostępnej infrastruktury turystycznej.

Wzorce podróży OzN– podsumowanie

Polityki i regulacje mają kluczowy wpływ na rozwój turystyki – od poziomu lokalnego po globalny – jednak napotykają istotne wyzwania. Jednym z nich są niespójne standardy dostępności, które różnią się w zależności od kraju czy regionu, co skutkuje brakiem jednolitych doświadczeń dla podróżnych. Przestrzeganie międzynarodowych wytycznych, takich jak Amerykańska Ustawa o Osobach z Niepełnosprawnościami (ADA) czy Europejska Ustawa o Dostępności, nie jest powszechnie ujednolicone.

Kolejnym problemem jest niewystarczające egzekwowanie obowiązujących przepisów – nawet tam, gdzie istnieją regulacje, często brakuje skutecznych mechanizmów ich wdrażania i kontroli, co przekłada się na niedostateczne zapewnienie dostępności w praktyce.

Aktywności wspierające rozwój turystyki dostępnej

Aby przezwyciężyć te wyzwania, potrzebne jest wieloaspektowe podejście.

Inwestycje infrastrukturalne

Programy szkoleniowe

Harmonizacja i egzekwowanie polityki społecznej

Inkluzywne projektowanie i technologie

Dostępna informacja

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

SAPIENTIA
HUNGARIAN UNIVERSITY
OF TRANSYLVANIA

Aktywności wspierające rozwój turystyki dostępnej

Działania na rzecz turystyki dostępnej powinny być prowadzone na wielu poziomach:

Inwestycje w infrastrukturę – zarówno sektor publiczny, jak i prywatny powinni rozwijać dostępną infrastrukturę oraz środki transportu.

Szkolenia i zwiększanie świadomości – konieczne jest przygotowanie pracowników branży turystycznej w zakresie dostępności i inkluzyjności.

Spójna polityka i egzekwowanie przepisów – potrzebne są jednolite, międzynarodowe standardy dostępności oraz ich skuteczne wdrażanie i kontrola.

Projektowanie uniwersalne i nowe technologie – rozwój dostępnych stron internetowych, aplikacji i narzędzi wspomagających.

Dostęp do informacji – zapewnienie przejrzystych, rzetelnych i dostępnych danych o możliwościach podróży i zakwaterowania.

Skuteczne działania w tych obszarach pozwolą uczynić turystykę bardziej inkluzywną i otwartą dla wszystkich, niezależnie od rodzaju niepełnosprawności.

